BÀI GIẢNG: TRÁI ĐẤT
CHUYÊN ĐỀ: TỔNG ÔN ĐỊA LÍ 10
MÔN: ĐỊA LÍ 10
GIÁO VIÊN: VŨ HẢI NAM

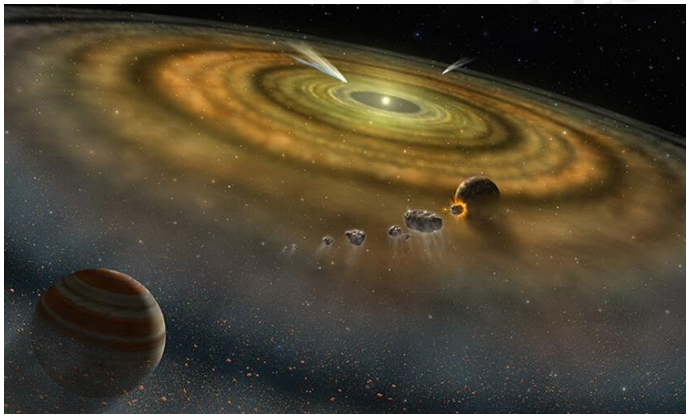
MỤC TIÊU

✓ *Tổng hợp lại toàn bộ kiến thức về Trái Đất*

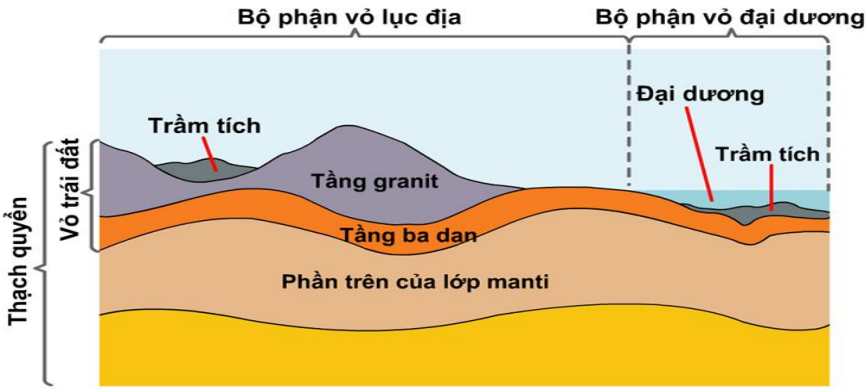
I. NGUỒN GỐC HÌNH THÀNH TRÁI ĐẤT

Theo giả thuyết:

- Dưới tác động của lực hấp dẫn và quán tính:
  + Trung tâm: đậm đặc và nóng lên => Mặt Trời
  + Phần còn lại: vành xoắn ốc
- Ban đầu Hệ Mặt Trời là đám mây bụi quay tròn
- Vành xoắn ốc dưới tác động của trọng lực hình thành các hành tinh, trong đó có Mặt Trời

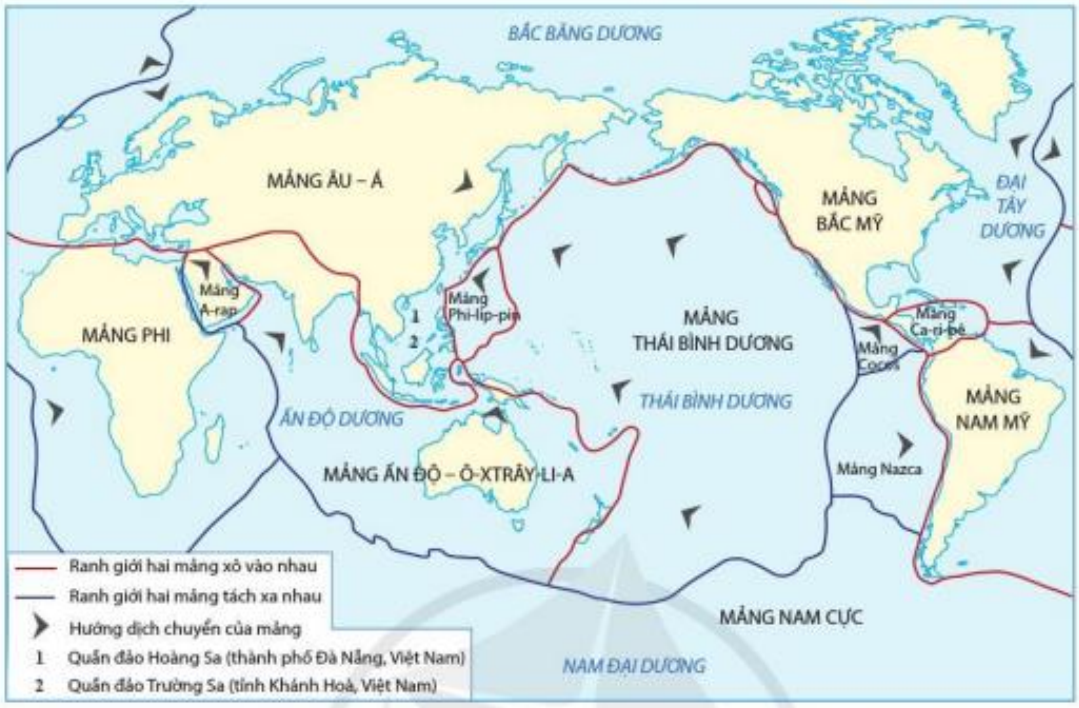
II. VỎ TRÁI ĐẤT, VẬT LIỆU CẤU TẠO VỎ TRÁI ĐẤT

- Vỏ trái đất rắn chắc, nằm ngoài cùng.
- Gồm hai phần:
  + Vỏ lục địa
  + Vỏ đại dương
- Cấu tạo bởi khoáng vật và đá (3 loại đá: Đá trầm tích, đá mac-ma, đá biến chất)

III. THUYẾT KIẾN TẠO MẢNG

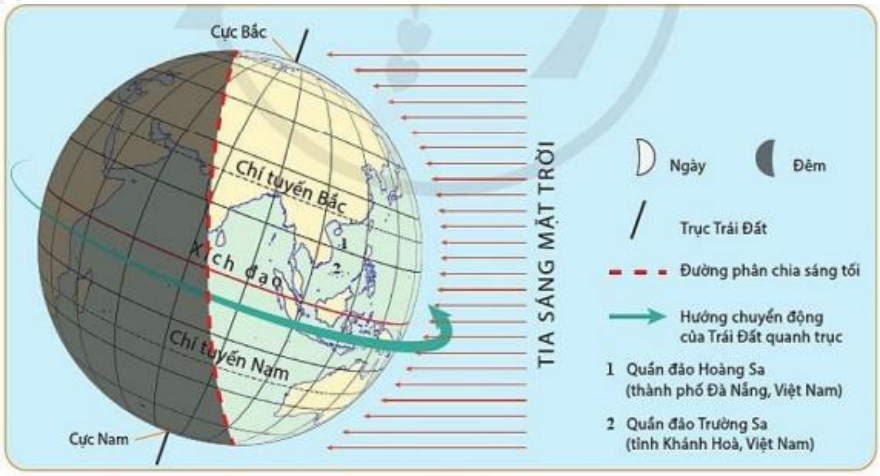
- Trái Đất có 7 mảng kiến tạo lớn.
- Dịch chuyển rất chậm 2 - 7cm/năm
- Ranh giới giữa các mảng là khu vực bất ổn

IV. HỆ QUẢ ĐỊA LÍ CÁC CHUYỂN ĐỘNG CỦA TRÁI ĐẤT

* Hệ quả chuyển động tự quay quanh trục của Trái Đất

- Sự luân phiên ngày đêm:

Hình 4.1. Chuyển động tự quay quanh trục và hiện tượng ngày đêm luân phiên trên Trái Đất

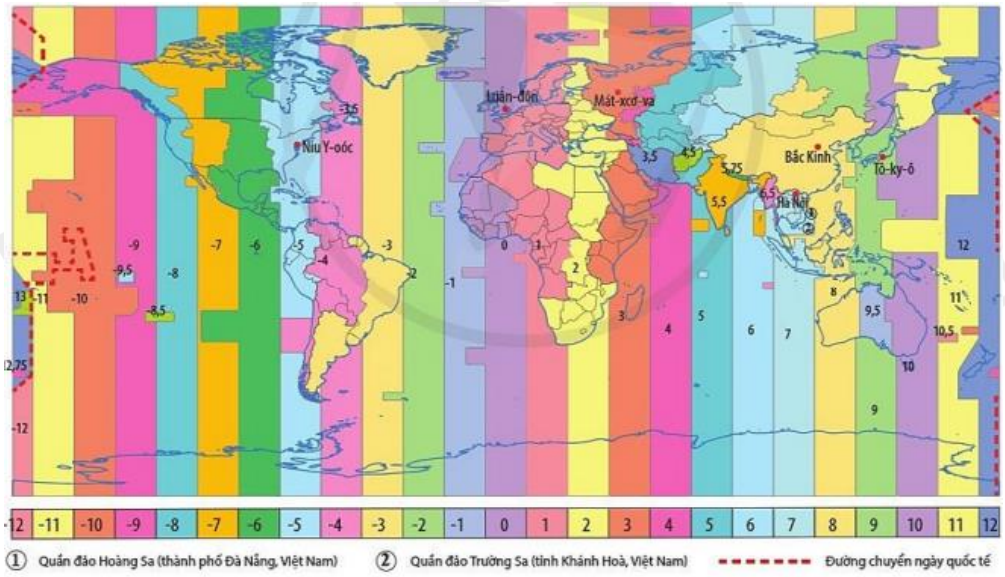
+ Do Trái Đất hình cầu nên sinh ra ngày, đêm.
+ Trái Đất tự quay quanh trục nên trên bề mặt
+ Trái Đất có hiện tượng luân phiên ngày đêm.

- Giờ trên Trái Đất

+ Giờ địa phương (giờ Mặt Trời) được hiểu là ở cùng một thời điểm, các địa điểm thuộc các kinh tuyến khác nhau sẽ có giờ khác nhau.

+ Giờ trên Trái Đất

- ✓ Giờ múi: là giờ thống nhất theo từng múi.
- ✓ Trên Trái Đất chia thành 24 múi giờ.
- ✓ Giờ GMT (múi giờ số 0): giờ tại Kinh tuyến gốc
- ✓ Việt Nam nằm ở múi giờ số 7.

Hình 4.2. Lược đồ các khu vực giờ trên Trái Đất

* Hệ quả chuyển động quanh Mặt Trời của Trái Đất

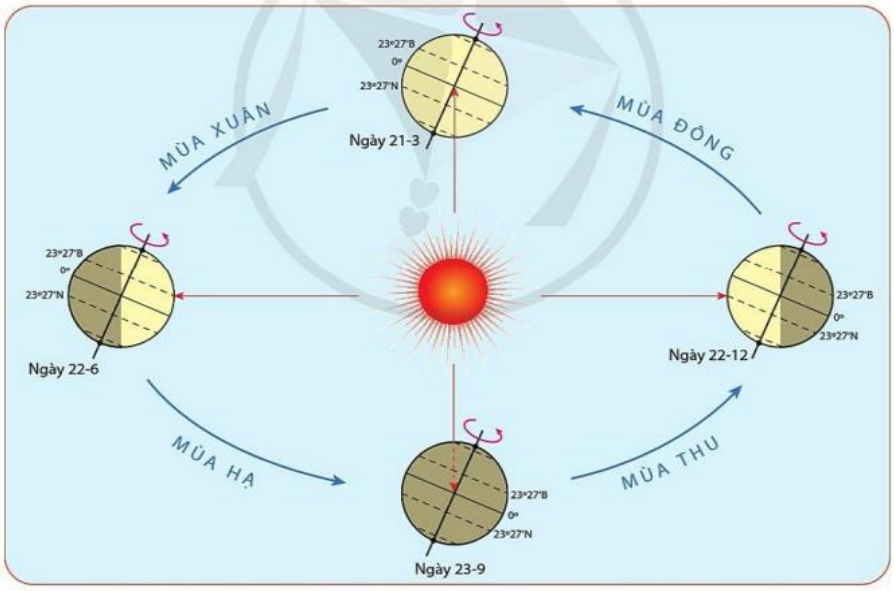
- Các mùa trong năm:

+ Mỗi mùa có những đặc điểm riêng về thời tiết, khí hậu và độ dài ngày đêm

+ Mùa ở bán cầu Nam diễn ra ngược lại với bán cầu Bắc.

+ Mùa ở các nước theo dương lịch và âm lịch được chia không giống nhau

+ Nguyên nhân: Do khi chuyển động quanh Mặt Trời, trục Trái Đất luôn nghiêng và không đổi phương lần lượt ngả về phía Mặt Trời.

Hình 4.3. Sơ đồ chuyển động của Trái Đất quanh Mặt Trời và các mùa tính theo dương lịch ở bán cầu Bắc

- Ngày đêm dài ngắn theo vĩ độ:

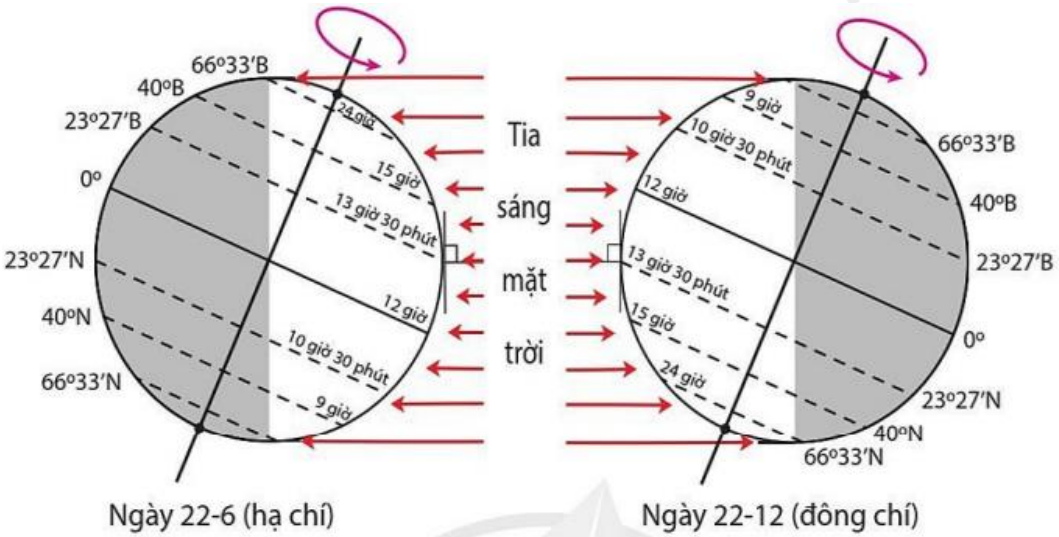
+ Xích đạo: quanh năm có ngày dài bằng đêm

+ Càng xa xích đạo, chênh lệch thời gian ngày và đêm càng lớn

+ Từ vòng cực đến cực: có hiện tượng ngày/đêm dài 24h

+ Hai cực: có đêm dài 6 tháng, ngày dài 6 tháng

+ Nguyên nhân: Trục Trái Đất luôn nghiêng và đổi phương khi chuyển động quanh Mặt Trời

Hình 4.4. Độ dài ngày đêm ở các vĩ độ vào ngày 22-6 và ngày 22-12

ĐỀ BÀI

Câu 1: Những vật liệu cấu tạo nên vỏ Trái Đất là

A. khoáng vật và đá.
B. khoáng sản và đá.
C. khoáng vật và đất.
D. khoáng sản và đất

Câu 2: Kinh tuyến được chọn làm đường chuyển ngày quốc tế là

A. 120°
B. 140°
C. 160°
D. 180°

Câu 3: Thạch quyển được hợp thành bởi lớp vỏ Trái Đất và

A. phần dưới của lớp Manti.
B. phần trên của lớp Manti.
C. nhân trong của Trái Đất.
D. nhân ngoài của Trái Đất.

Câu 4: Nơi nào sau đây trong năm luôn có thời gian ngày và đêm dài bằng nhau?

A. Cực.
B. Chí tuyến.
C. Xích đạo.
D. Vòng cực.

Câu 5: Đối với các nước theo Dương lịch ở bán cầu Nam mùa đông được tính từ ngày

A. 21/3.
B. 22/6.
C. 23/9.
D. 22/12.

Câu 6: Nguyên nhân sinh ra các mùa trong năm là do

A. Trái Đất chuyển động quanh Mặt Trời theo trục nghiêng và không đổi phương.
B. Trái Đất chuyển động quanh Mặt Trời theo hướng từ tây sang đông.
C. Trái Đất chuyển động quanh Mặt Trời theo quỹ đạo hình elip gần tròn.
D. Trái Đất thực hiện cùng lúc hai chuyển động tự quay và quay quanh Mặt Trời.

Câu 7: Phát biểu nào sau đây không đúng với các mảng kiến tạo?

A. Phần nổi trên mực nước biển là lục địa, phần bị nước bao phủ là đại dương.

B. Các mảng nổi lên trên lớp vật chất quánh dẻo thuộc phần trên của lớp Man-ti.

C. Mỗi mảng đều trôi nổi tự do và di chuyển độc lập, tốc độ rất lớn trong năm.

D. Khi dịch chuyển, các mảng có thể tách rời, xô vào nhau, hoặc trượt qua nhau.

Câu 8: Biết thành phố Hà Nội (Việt Nam, múi giờ số 7) đang là 7 giờ ngày 6/1/2025 cùng lúc đó ở thành phố Tô – ky – ô (Nhật Bản, múi giờ số 9) đang là mấy giờ, ngày nào?

A. 5 giờ ngày 6/1/2025.

B. 5 giờ ngày 7/1/2025.

C. 9 giờ ngày 6/1/2025.

D. 9 giờ ngày 7/1/2025.

Câu 9: Hiện tượng nào sau đây là hệ quả chuyển động xung quanh Mặt Trời của Trái Đất?

A. Chuyển động các vật thể bị lệch hướng.

B. Sự luân phiên ngày đêm trên Trái Đất.

C. Thời tiết các mùa trong năm khác nhau.

D. Giờ trên Trái Đất và đường chuyển ngày.

Câu 10: Câu tục ngữ Việt Nam:

"Đêm tháng năm chưa nằm đã sáng

Ngày tháng mười chưa cười đã tối"

chỉ đúng với khu vực nào sau đây?

A. Bán cầu Bắc. **B.** Bán cầu Nam. **C.** Xích đạo. **D.** Vòng cực Nam.

HƯỚNG DẪN GIẢI

Câu 1: Những vật liệu cấu tạo nên vỏ Trái Đất là

A. khoáng vật và đá.

B. khoáng sản và đá.

C. khoáng vật và đất.

D. khoáng sản và đất

Cách giải:

Những vật liệu cấu tạo nên vỏ Trái Đất là khoáng vật và đá.

Chọn A.

Câu 2: Kinh tuyến được chọn làm đường chuyển ngày quốc tế là

A. 120° **B.** 140° **C.** 160° **D.** 180°

Cách giải:

Kinh tuyến được chọn làm đường chuyển ngày quốc tế là 180°.

Chọn D.

Câu 3: Thạch quyển được hợp thành bởi lớp vỏ Trái Đất và

A. phần dưới của lớp Manti.

B. phần trên của lớp Manti.

C. nhân trong của Trái Đất.

D. nhân ngoài của Trái Đất.

Cách giải:

Thạch quyển được hợp thành bởi lớp vỏ Trái Đất và phần trên của lớp Manti.

Chọn B.

Câu 4: Nơi nào sau đây trong năm luôn có thời gian ngày và đêm dài bằng nhau?

A. Cực. **B.** Chí tuyến. **C.** Xích đạo. **D.** Vòng cực.

Cách giải:

Xích đạo là nơi trong năm luôn có thời gian ngày và đêm dài bằng nhau.

Chọn C.

Câu 5: Đối với các nước theo Dương lịch ở bán cầu Nam mùa đông được tính từ ngày

A. 21/3. **B.** 22/6. **C.** 23/9. **D.** 22/12.

Cách giải:

Đối với các nước theo Dương lịch ở bán cầu Nam mùa đông được tính từ ngày 22/6.

Chọn B.

Câu 6: Nguyên nhân sinh ra các mùa trong năm là do

A. Trái Đất chuyển động quanh Mặt Trời theo trục nghiêng và không đổi phương.

B. Trái Đất chuyển động quanh Mặt Trời theo hướng từ tây sang đông.

C. Trái Đất chuyển động quanh Mặt Trời theo quỹ đạo hình elip gần tròn.

D. Trái Đất thực hiện cùng lúc hai chuyển động tự quay và quay quanh Mặt Trời.

Cách giải:

Nguyên nhân sinh ra các mùa trong năm là do Trái Đất chuyển động quanh Mặt Trời theo trục nghiêng và không đổi phương.

Chọn A.

Câu 7: Phát biểu nào sau đây không đúng với các mảng kiến tạo?

A. Phần nổi trên mực nước biển là lục địa, phần bị nước bao phủ là đại dương.

B. Các mảng nổi lên trên lớp vật chất quánh dẻo thuộc phần trên của lớp Man-ti.

C. Mỗi mảng đều trôi nổi tự do và di chuyển độc lập, tốc độ rất lớn trong năm.

D. Khi dịch chuyển, các mảng có thể tách rời, xô vào nhau, hoặc trượt qua nhau.

Cách giải:

Mỗi mảng đều trôi nổi tự do và di chuyển độc lập, tốc độ rất lớn trong năm là phát biểu không đúng với các mảng kiến tạo.

Chọn C.

Câu 8: Biết thành phố Hà Nội (Việt Nam, múi giờ số 7) đang là 7 giờ ngày 6/1/2025 cùng lúc đó ở thành phố Tô – ky – ô (Nhật Bản, múi giờ số 9) đang là mấy giờ, ngày nào?

A. 5 giờ ngày 6/1/2025. **B.** 5 giờ ngày 7/1/2025.

C. 9 giờ ngày 6/1/2025. **D.** 9 giờ ngày 7/1/2025.

Cách giải:

Thành phố Hà Nội (Việt Nam, múi giờ số 7) đang là 7 giờ ngày 6/1/2025 cùng lúc đó ở thành phố Tô – ky – ô (Nhật Bản, múi giờ số 9) đang là 9 giờ ngày 6/1/2025

Chọn C.

Câu 9: Hiện tượng nào sau đây là hệ quả chuyển động xung quanh Mặt Trời của Trái Đất?

A. Chuyển động các vật thể bị lệch hướng.
B. Sự luân phiên ngày đêm trên Trái Đất.
C. Thời tiết các mùa trong năm khác nhau.
D. Giờ trên Trái Đất và đường chuyển ngày.

Cách giải:

Thời tiết các mùa trong năm khác nhau là hệ quả chuyển động xung quanh Mặt Trời của Trái Đất.

Chọn C.

Câu 10: Câu tục ngữ Việt Nam:

"Đêm tháng năm chưa nằm đã sáng
Ngày tháng mười chưa cười đã tối"

chỉ đúng với khu vực nào sau đây?

A. Bán cầu Bắc.
B. Bán cầu Nam.
C. Xích đạo.
D. Vòng cực Nam.

Cách giải:

Câu tục ngữ trên chỉ đúng ở khu vực bán cầu Bắc.

Chọn A.